

Asesu'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg ac Anfantais Economaidd-Gymdeithasol

Gweler y daflen *Sut i Wneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb* am gymorth i lenwi'r ffurflen yma. Mae croeso hefyd i chi gysylltu gyda Delyth Williams, Swyddog Polisi a Chydraddoldeb ar est 32708, neu DelythGadlysWilliams@gwynedd.llyw.cymru, am gymorth pellach.

Mae'n ofynnol i'r Cyngor (dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud asesiad amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchoddedig).

Mae hefyd yn ofynnol i'r Cyngor, dan ofynion Safonau'r Gymraeg (Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011) ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau yma'n diogelu ac yn hyrwyddo'r defnydd a wneir o'r Gymraeg.

O Ebrill Iaf 2021 ymlaen mae gan y Cyngor ddyletswydd i roi sylw dyledus i ddod i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.

I) Manylion

I.1 Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Llyfrgelloedd Llawn Bywyd – Cynllun Gwasanaeth Llyfrgelloedd Gwynedd 2023-28

I.2 Beth ydi pwrpas y polisi/gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei newid? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Pwrpas y cynllun yw gosod allan ein gweledigaeth a'n meysydd blaenoriaeth a datblygu am y pum mlynedd nesaf ar gyfer y Gwasanaeth Llyfrgelloedd.

Ein pwrpas - Fy helpu i ddod o hyd i'r llyfrau rydw i eisiau'i darllen drwy'r llyfrgell, fy nghartref neu arlein, rhoi mynediad at gyfrifiaduron ac offer TG i mi, fy helpu efo defnyddio TG, darparu gweithgareddau i helpu fi ddysgu neu gymdeithasu, a ffendio gwybodaeth gyfredol am bethau sy'n bwysig i mi.'

1.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr asesiad yma?

Nia Gruffydd, Rheolwr Llyfrgelloedd

1.4 Pryd wnaethoch chi gychwyn yr asesiad? Pa fersiwn yw hwn?

22 Rhagfyr 2022 fersiwn 1
Ionawr 2023 fersiwn 2
Chwefror 2023 – fersiwn 3

2) Gweithredu

2.1 Pwy yw'r budd-ddeiliaid neu bartneriaid fydd yn rhaid gweithio hefo nhw i wneud yr asesiad yma?

Mae'r cynllun wedi ei lunio ar y cyd gyda'r Tim Llyfrgell ac yn seiliedig ar ymgysylltu parhaus gyda staff a defnyddwyr trwy:

1. Cyfweiliadau staff a gynhaliwyd fel rhan o ymarferiad Ffordd Gwynedd yn ystod haf a hydref 2022.
2. Arolygon Bodlonrwydd sy'n cael eu cynnal yn barhaus gyda defnyddwyr llyfrgell, ac ar-lein gyda defnyddwyr a'r rhai nad ydynt yn ddefnyddwyr llyfrgell.
3. Rhanddeiliaid a Phartneriaid o fewn y Cyngor ac yn allanol
4. Ymgynghoriadau neu ymgysylltu penodol gyda defnyddwyr gwasanaeth ar wahanol adegau

2.2 Pa gamau ydych chi wedi ei cymryd i ymgysylltu gyda pobl hefo nodweddion gwarchoddedig, ynglŷn â'r iaith Gymraeg neu â chymunedau (un ai oherwydd lleoliad neu oherwydd angen) sy'n byw ag anfantais economaidd-gymdeithasol?

Fel rhan o newidiadau gwasanaeth rydym wedi bod yn eu gwneud ers 2020 a chyn llunio'r Cynllun hwn, rydym wedi bod yn ymgysylltu yn benodol a defnyddwyr y gwasanaeth teithiol a'r gwasanaeth cartref.

Ymgysylltwyd a defnyddwyr hefyd gyda'r cynnig i ddileu dirwyon ar lyfrau hwyr – ond bu cyfyngiadau'r cyfnod clo yn llestair i wneud hyn mor effeithiol a allwyd.

Rydym hefyd wedi bod yn ymgysylltu a'r cyhoedd mewn ardaloedd penodol wrth adolygu ein gwasanaeth o ran oriau agor llyfrgelloedd unigol.

Rydym yn cynnal arolygon bodlonrwydd yn rheolaidd gyda'n defnyddwyr a'r rhai nad ydynt yn ddefnyddwyr ac yn cadw log o sylwadau er mwyn monitro camau gwella a gymerir mewn ymateb i'r sylwadau hynny.

Rydym yn cywain barn defnyddwyr a mynychwyr gweithgareddau llyfrgell o ran anghenion grwpiau penodol, er enghraifft, plant a theuluoedd, dysgwyr Cymraeg, ac yn cydweithio'n agos gyda phartneriaid fel Dysgu Cymraeg i Oedolion a Cymraeg i Blant.

Rydym yn gweithio gyda rhanddeiliaid o ran cynhyrchu adnoddau i'r rhai sydd a nam golwg, yn benodol Cymdeithas y Deillion Gogledd Cymru.

Trwy ein cydweithio gyda Dolan, gwnaed ymgynghori eang gyda'r cymunedau dan sylw yn Nyffryn Ogwen, Dyffryn Nantlle a Blaenau Ffestiniog o ran y cynllun Petha o ran angen a fforddiadwyedd.

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

Canlyniad yr ymgysylltu oedd penderfynu ar fodel benthyg Petha yn y tri hwb Petha yn Llyfrgelloedd Dyffryn Ogwen, Penygroes a Blaenau Ffestiniog lle mae teganau yn cael eu benthyg yn rhad ac am ddim, ac eitemau eraill am ffi bychan. Arweiniodd yr ymgysylltu hefyd at benderfyniadau ynghylch y math o eitemau roedd defnyddwyr am eu gweld ar gael.

Canlyniad yr adolygiad oriau oedd newid oriau agor rhai Llyfrgelloedd er mwyn bod yn fwy hygyrch mewn ymateb i ddymuniadau ein defnyddwyr.

Canlyniad yr ymgysylltu Gwasanaeth Teithiol a wnaed yn bennag gydag unigolion hŷn oedd symud i fodel newydd o gerbydau llai yn darparu gwasanaeth cludo i'r cartref ar gais ac ar alw.

Ymgysylltwyd gyda holl staff y Gwasanaeth Llyfrgell trwy gyfweiliadau wyneb yn wyneb ar fodel ymgysylltu Ffordd Gwynedd. Dangosodd yr ymgysylltu hwn beth oedd staff yn deimlo am y gwasanaeth Llyfrgell, a'r angen i fod yn fwy rhagweithiol wrth ddarparu gweithgareddau i dednu cynulleidfaoedd.

Ar sail yr ymgysylltu isod gyda phartneriaid, rydym wedi gweld y canlyniadau isod:

Darparu gofod i gynnal cyrsiau dysgu Cymraeg yn y Llyfrgelloedd a fydd yn cael eu cefnogi gan glybiau darllen

Cynnal dau gasgliad penodol LDHD yn ein Llyfrgelloedd yn unol a dymuniadau aelodau grŵp LHDT+ GISDA

Darparu adnoddau llyfrau llafar ac e-lyfrau llafar ar y cyd gyda Chymdeithas y Deillion Gogledd Cymru

Datblygu hybiau VR mewn dwy Lyfrgell drwy drafodaeth gyda'r Gwasanaeth Ieuencid

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n gweithredu?

Rydym yn ystyried yr ymgynghoriadau a nodir uchod ac yn cymryd sylw o'r sylwadau sydd yn ein cyrraedd yn gyson trwy ein ymarferiadau arolygon bodlonrwydd gyda defnyddwyr llyfrgell a rhai nad ydynt yn dedfnyddwyr llyfrgell yn ogystal a'n cydweithio gyda phartneriaid a

rhanddeiliaid. Gwybodaeth gan bartneriaid ynghylch meysydd blaenoriaeth, sylwadau gan ddefnyddwyr a phatrymau defnydd yw sail ein Cynllun Llyfrgell.

2.5 Oes yna unrhyw fylchau yn y dystiolaeth sydd angen ei gasglu?

Oes. Rydym wedi adnabod bwlch yn ein dealltwriaeth a'n ymdriniaeth o hil ac ethnigrwydd yn ein casgliadau. Byddwn yn cyfranogi yn y cynllun Casgliadau Llyfrgell Gwrth-hiliol: cynllun hyfforddi i lyfrgelloedd cyhoeddus Cymru yn ystod 2023.

3) Adnabod yr Effaith

3.1 Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn ei gael ar bobl hefo'r nodweddion hyn? Mae hefyd angen ystyried yr effaith ar anfantais economaidd-gymdeithasol ac ar y Gymraeg.

Nodweddion	Sut fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Positif	<p>Mae casgliad o lyfrau yn yr iaith Wcraineg ar gael yn ffisegol a digidol.</p> <p>Gallwn wneud cais rhyng-fenthyca am lyfrau mewn ieithoedd gwahanol</p> <p>Rydym wedi adnabod bwlch yn ein dealltwriaeth a'n ymdriniaeth o hil ac ethnigrwydd yn ein casgliadau. Byddwn yn cyfranogi yn y cynllun Casgliadau Llyfrgell Gwrth-hiliol: cynllun hyfforddi i lyfrgelloedd cyhoeddus Cymru yn ystod 2023.</p>
Anabledd	Positif	<p>Rydym yn ceisio sicrhau fod ein adeiladau yn hygyrch o ran drysau otomatig a lifft lle mae mwy nag un llawr/ grisiau.</p> <p>Rydym yn cynnig benthyg adnoddau penodol aml-synhwyrdd ar gyfer plant ac oedolion gydag anabledd dysgu ac mae gennym adnoddau i bobl sy'n byw gyda dementia, a chasgliadau llyfrau i gefnogi gofawyr.</p> <p>Mae ein casgliadau Darllen yn Well yn cynnwys casgliadau Dementia, Iechyd Meddwl Oedolion, Iechyd Meddwl Pobl Ifanc a Iechyd Meddwl Plant.</p>

		<p>Mae gennym nifer fawr o lyfrau gellir eu hystyried yn llyfrau cyfeillgar i ddyslecsia, a byddai'n anodd iawn i bobl gael mynediad atynt oni bai eu bod ar gael yn y llyfrgell.</p> <p>Trwy ein cynlluniau cydweithio gyda Chymdeithas y Deillion Gogledd Cymru a Y Lolfa, rydym yn gallu cynhyrchu adnoddau llyfrau llafar ac e-lyfrau llafar, a llyfrau print bras, trwy gyfrwng yr iaith Gymraeg.</p> <p>Mae ein gwasanaeth Cludo yn gallu cyflenwi gwasanaeth llyfrau ar gais yn fisol neu ar alw i'r cartref. Bwriedir ymestyn y gwasanaeth Cludo i eitemau Petha (Cynllun Llyfrgell y Pethau) yn y dyfodol.</p> <p>Rydym yn darparu mynediad at e-lyfrau ac e-lyfrau llafar lle mae technoleg gynorthwyol yn gallu gwella hygyrchedd.</p> <p>Rydym hefyd yn gallu cynnig Cymorth Digidol 1:1 yn y cartref i rai sydd yn ei chael yn anodd ymweld a'u llyfrgell.</p>
Rhyw	Positif	<p>Mae toiledau cyhoeddus ym mhob llyfrgell yn cynnig nwyddau mislif am ddim Rydym yn gwneud ceisiadau am grantiau cefnogi tlodi mislif ac yn cynnig nwyddau mislif y gellir eu hail-ddefnyddio trwy archebion yn achlysurol.</p> <p>Mae ein gweithgareddau i blant a theuluoedd hefyd yn cael effaith positif ar ferched gan fod data'n dangos mae hwy sydd yn fwyaf tebygol i edrych ar ôl plant. Mae hyn yn arbennig o wir yn achos rhieni sengl – ac mae data'n dangos mai merched yw oddeutu 90% o benteuluoedd teuluoedd un rhiant.</p> <p>Mae Cynllun Petha sy'n benthyg tegau am ddim hefyd yn help i rieni.</p>
Oedran	Positif	<p>Mae ein gwasanaeth Cludo yn gallu cyflenwi gwasanaeth llyfrau ar gais yn fisol neu ar alw i'r cartref. Bwriedir ymestyn y gwasanaeth Cludo i eitemau Petha (Cynllun Llyfrgell y Pethau) yn y dyfodol.</p> <p>Mae'r gwasanaeth Cludo yn golygu fod pobl sy'n gweithio yn ystod oriau agor y Llyfrgelloedd yn gallu manteisio ar y Gwasanaeth hefyd.</p> <p>Rydym yn darparu mynediad at e-lyfrau ac e-lyfrau llafar lle mae technoleg gynorthwyol yn gallu gwella hygyrchedd.</p>

		<p>Mae ein casgliadau Darllen yn Well yn cynnwys casgliadau Dementia, Iechyd Meddwl Oedolion, Iechyd Meddwl Pobl Ifanc a Iechyd Meddwl Plant.</p> <p>Rydym yn darparu llyfrau print bras yn Gymraeg ac yn Saesneg</p> <p>Mae gennym wasanaeth cymorth digidol 1:1. Hefyd rydym yn cydweithio gyda gwasanaethau sy'n helpu pobl ifanc sy'n chwilio am swydd ac mae help gyda sgiliau digidol ac adnoddau yn gallu eu helpu hwy a myfyrwyr.</p> <p>Rydym yn cynnig sesiynau wedi eu teilwra i blant o oedranau gwahanol a'u teuluoedd, e.e. Sesiynau Ji Babi Bach i fabanod Sesiynau Amser Stori Gweithgareddau Gwyliau Haf</p>
Cyfeiriadedd rhywiol	Positif	<p>Rydym yn darparu casgliadau Darllen yn Well Iechyd Meddwl – Pobl Ifanc sy'n cynnwys llyfrau ar rywioldeb, rhywedd a Iechyd meddwl.</p> <p>Rydym yn cynnal casgliadau dynodedig LDHT yn y ddwy Lyfrgell fwyaf.</p>
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Dim	Nid ydym wedi adnabod unrhyw effaith
Ailbennu rhywedd	Positif	<p>Rydym yn darparu casgliadau Darllen yn Well Iechyd Meddwl – Pobl Ifanc sy'n cynnwys llyfrau ar rywioldeb, rhywedd a Iechyd meddwl.</p> <p>Rydym yn cynnal casgliadau dynodedig LDHT yn y ddwy Lyfrgell fwyaf.</p>
Beichiogrwydd a mamolaeth	Positif	<p>Mae ein Llyfrgelloedd yn lleoliadau sy'n croesawu Bwydo o'r Fron</p> <p>Mae ein Gwasanaeth Cludo 'n cynnig e-lyfrau yn helpu pobl i gael mynediad at lyfrau ac eitemau eraill (rhai arferol a rhai arbenigol am y cyfnod beichiogrwydd a mamolaeth) os nad ydynt yn gallu dod i'r llyfrgell oherwydd eu beichiogrwydd neu pan mae ganddynt blant ifanc</p>
Priodas a phartneriaeth sifil	Dim	Nid ydym wedi adnabod unrhyw effaith
Yr iaith Gymraeg	Positif	Drwy ddarparu mynediad at lyfrau ac adnoddau Cymraeg, yn ogystal a gweithgareddau yn Gymraeg, byddwn yn cyfrannu at uchelgais Llywodraeth Cymru i gynyddu'r nifer o bobl sy'n dysgu a siarad Cymraeg ac sy'n gweld budd

		<p>mewn dysgu a siarad Cymraeg er mwyn gwella sgiliau a chyfleoedd gwaith, a chryfhau ymdeimlad o hunaniaeth cenedlaethol.</p> <p>Trwy ein cynlluniau cydweithio gyda Chymdeithas y Deillion Gogledd Cymru a Y Lolfa, rydym yn gallu cynhyrchu adnoddau llyfrau llafar ac e-lyfrau llafar, a llyfrau print bras, trwy gyfrwng yr iaith Gymraeg.</p> <p>Cynigir ein holl wasanaethau gan staff Llyfrgell trwy gyfrwng y Gymraeg , gan gynnwys sesiynau megis Cymorth Digidol.</p> <p>Mae ein gweithgareddau i blant a theuluoedd yn uniaith Gymraeg neu'n bennaf Gymraeg/dwyieithog yn ddibynol ar yr ardal dan sylw.</p> <p>Yr unig eithriadau i hynny yw nifer fach iawn o weithgareddau gan arweinwyr/darparwyr allanol lle nad oes modd cael siaradwyr Cymraeg rhugl, a chynigir y sesiynau yn ddwyieithog, neu lle bo'r sesiynau yn digwydd trwy'r iaith Saesneg e.e. grwp darllen lle darllenir llenyddiaeth Saesneg.</p> <p>Rydym yn cydweithio gyda Cymraeg i Blant i gynnal sesiynau i blant a theuluoedd yn y Llyfrgelloedd.</p> <p>Rydym yn cydweithio gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg i gynnal sesiynau dysgu Cymraeg yn ein Llyfrgelloedd sy'n arwain i grwpiau darllen Dysgwyr.</p> <p>Yr unig ychwanegiad faswn i'n awgrymu ydi bod posibil cryfhau yr ymateb yn y tabl ar dudalen 6-7 yr asesiad drwy bwysleisio'r ffaith bod pob gwasanaeth yn cael ei gynnis yn y Gymraeg</p>
<p>Anfantais Economaidd-Gymdeithasol</p>	<p>Positif</p>	<p>Rydym wedi dileu dirwyon yn gyfangwbl ar lyfrau hwyr Nid ydym yn codi am lyfrau a ddifrodor ar ddamwain gan fabanod a phlant ifanc</p> <p>Bwriedir cychwyn cynllun benthyg Petha lle gellir benthyg eitemau yn hytrach na'u prynu</p> <p>Darperir nwyddau mislif am ddim trwy'r Llyfrgelloedd Nid ydym yn codi ar argraffu dogfennau yn gysylltiedig a budd-daliadau</p> <p>Byddwn yn rhan o gynllun National DataBank y Good Things Foundation a gweithio gyda phartneriaid i gyfeirio pobl at gardiau SIM am ddim.</p> <p>Mae mynediad at gyfrifiaduron cyhoeddus a chymorth digidol ar gael i bobl sydd heb fynediad ato ac yn help wrth chwilio am swydd, dilyn cwrs, neu gymdeithasu. Rydym hefyd yn gallu cynnig Cymorth Digidol 1:1 yn y cartref.</p>

		<p>Mae ein defnyddwyr wedi dweud bod y Gwasanaeth Llyfrgell yn cefnogi eu hiechyd meddwl a llesiant o o ran gallu cael cyfle a lle i gymdeithasu.</p> <p><i>“Not owning a computer the library is vital to me. I also read a great deal. Being able to use any library in Gwynedd is wonderful.”</i></p> <p><i>“I have used both libraries today in Pwllheli and Caernarfon. In Caernarfon for a computer course and books, Pwllheli to use the computer and more books. This service is vital for my wellbeing and life progress. Myself, like many would be very disadvantaged without this service and would lose a valuable asset of book reading should it be closed.”</i></p> <p><i>“Libraries – this is very important when housebound as it helps me through bad days and long nights.”</i></p> <p><i>“Thank you for always providing us such a fun sanctuary at the library. You’ve helped me more than you know on numerous occasions”</i></p> <p>Lle bo hynny’n bosib, rydym yn cyd-leoli a gwasanaethau eraill, fel fod llyfrgelloedd yn parhau yn eithaf agos at bobl, a gwasanaethau ar gael i ddod a phethau i’r cartref i bobl sy’n methu mynychu gan eu bod yn byw’n rhy bell / heb drafnidiaeth addas.</p>
--	--	--

* I’w ddileu yn ôl yr angen

3.2 Mae’n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu’n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth. Mae’n rhaid i’r Cyngor roi sylw dyledus i’r ffordd mae unrhyw newid yn effeithio’r dyletswyddau yma.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw’n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw’r dystiolaeth?
---	------------------------------	--

<p>Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth</p>	<p>Ydi</p>	<p>Rydym yn cael gwaraed ar gam-wahaniaethu trwy hwyluso mynediad at wasanaethau Llyfrgell trwy nifer o wahanol ffyrdd i bobl Gwynedd, rydym yn ceisio dileu unrhyw rwystrau posib i bobl ddefnyddio'r gwasanaeth.</p> <p>Er enghraifft: Rydym wedi dileu dirwyon yn gyfangwbl ar lyfrau hwyr Nid ydym yn codi am lyfrau a ddifrodir ar ddamwain gan fabanod a phlant ifanc Bwriedir cychwyn cynllun benthyg Petha lle gellir benthyg eitemau yn hytrach na'u prynu Darperir nwyddau mislif am ddim trwy'r Llyfrgelloedd Nid ydym yn codi ar argraffu dogfennau yn gysylltiedig a budd-daliadau Byddwn yn rhan o gynllun National DataBank y Good Things Foundation a gweithio gyda phartneriaid i gyfeirio pobl at gardiau SIM am ddim. Mae mynediad at gyfrifiaduron cyhoeddus a chymorth digidol ar gael i bobl sydd heb fynediad ato ac yn help wrth chwilio am swydd, dilyn cwrs, neu gymdeithasu. Rydym hefyd yn gallu cynnig Cymorth Digidol 1:1 yn y cartref. Nid ydym yn mynnu cael prawf cyfeiriad gan bobl heb gyfeiriad sefydlog.</p>
<p>Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal</p>	<p>Ydi</p>	<p>Mae modd i bob unigolyn yng Ngwynedd wneud cais i fod yn aelod Llyfrgell am ddim a chael eitemau wedi'u cludo i'w cartref, ac nid ydym yn gwahaniaethu yn erbyn pobl nad oes ganddynt gyfeiriad sefydlog.</p> <p>Mae sawl ffordd i gysylltu a'r Gwasanaeth Llyfrgell, ar-lein, e-bost, ffonio neu wyneb yn wyneb.</p> <p>Rydym yn cydnabod bod anghenion ac amgylchiadau pobl am amrywio, ac rydym yn ystyried sefyllfa economaidd-gymdeithasol trigolion Gwynedd wrth gynllunio ein gwasanaeth (gweler pwynt 3.5 isod).</p> <p>Rydym yn darparu gwasanaeth trwy'r llyfrgelloedd, yn ddigidol ac yn gallu cludo llyfrau ar gais i'r cartref heb unrhyw gyfyngiad.</p>

Meithrin perthnasau da	Ydi	<p>Mae llyfrau a darllen yn gallu cyfrannu'n gadarnhaol tuag at lesiant a lles meddwl. Mae darllen hefyd yn gallu lliniaru teimladau o unigrwydd ac unigedd.</p> <p>Mae Llyfrgelloedd Gwynedd yn ceisio estyn allan i bob unigolyn sy'n gweld eisiau llyfrau a darllen, er mwyn darparu ffordd hawdd, hwylus a dibryder o dderbyn gwasanaeth Llyfrgell.</p> <p>Rydym yn cydweithio gydag ystod eang o bartneriaid a sefydliadau er mwyn gwella ein gwasanaeth i bobl Gwynedd ac i wneud y defnydd gorau a mwyaf effeithlon o adnoddau.</p> <p>Rydym yn holi barn defnyddwyr yn rheolaidd ac yn cadw log ymatebion i gofnodi ac adolygu ymatebion.</p>
-------------------------------	-----	---

* I'w ddileu yn ôl yr angen

3.3 Sut mae eich cynnig yn sicrhau eich bod yn gweithio yn unol â gofynion Safonau'r Iaith Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac y manteisir ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Bydd y Cynllun Llyfrgell yn rhoi'r iaith Gymraeg yn ganolog ym mhopeth a wnawn. Mae hyn yn golygu:

1. Sicrhau bod adnoddau ac adnoddau digidol ar gael yn ddigonol yn y Gymraeg i oedolion a phlant a bod gwariant teg yn cael ei neilltuo ar gyfer llyfrau Cymraeg
2. Sicrhau bod rhyngwynebau pob system ar gael yn Gymraeg
3. Sicrhau pob ein gweithgareddau i blant ac oedolion yn cael eu darparu trwy'r Gymraeg yn bennaf
4. Sicrhau bod pwyslais yn cael ei roi i weithgareddau i oedolion sy'n annog siarad Cymraeg
5. Sicrhau fod hyfforddiant i staff yn cael ei ddarparu trwy'r Gymraeg neu'n ddwyieithog lle bo hynny'n bosib.

Rydym fel gwasanaeth yn cyfrannu at sawl nod yn strategaeth iaith y Cyngor (Cynllun Hybu'r Gymraeg 2018-23) drwy gynnig cyfleoedd amrywiol i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i ddysgu'r Gymraeg.

Rydym yn dilyn Polisi Iaith y Cyngor ac yn sicrhau bod pob aelod cynorthwyol parhaol o staff yn cyrraedd y dynodiad iaith addas ar gyfer y rôl, sef gallu darllen Cymraeg ar lefel Uwch a siarad ac ysgrifennu Cymraeg ar lefel Canolradd.

3.4 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer er mwyn cael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i leihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gallai'r polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?

Darparu mwy o adnoddau Cymraeg yn ddigidol, ond ar hyn o bryd nid ydynt ar gael yn fasnachol ac mae'n rhaid rhoi trefniadau arbennig mewn lle i'w cynhyrchu, neu sicrhau eu bod ar gael.

3.5 Sut mae'r cynnig yn dangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i fynd i'r afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwch fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig).

Rydym wedi ceisio bod yn ymatebol i sefyllfa economaidd-gymdeithasol ein defnyddwyr mewn nifer o ffyrdd. Er bod defnydd a mynediad i Lyfrgelloedd yn rhad ac am ddim, rydym wedi rhoi rhai mesurau ychwanegol mewn lle i sicrhau fod Llyfrgelloedd yn cynnig gwasanaeth a all gael ei ddefnyddio gan bobl waeth beth eu hamgylchiadau economaidd-gymdeithasol.

Rhai esiamplau yw:

1. Dileu dirwyon - sy'n golygu nad yw pobl sy'n methu fforddio talu'r ddiryw yn cael eu cau allan o'r Gwasanaeth
2. Cynnig nwyddau mislif am ddim a chynnig nwyddau mislif y gellir eu hail-ddefnyddio, fel bod pobl yn gallu arbrofi gyda nwyddau sy'n ddrud i'w prynu, i weld beth sydd yn fwyaf addas iddynt.
3. Cynnig gwasanaeth Cludo llyfrau am ddim – o gymorth mawr i rai sydd heb drafnidiaeth neu sy'n cael anhawster teithio am unrhyw reswm. Mae'n golygu fod pobl heb gludiant, pobl sy'n byw ymhellach o'r llyfrgell a phobl sy'n methu gadael eu cartref yn hawdd oherwydd anabledd yn gallu elwa o'r Gwasanaeth.
4. Peidio a chodi am argraffu dogfennau hawlio rhai budd-daliadau a defnyddio disgresiwn wrth godi ar bobl am argraffu dogfennau hawlio budd-daliadau yn gyffredinol
5. Hyrwyddo ein Llyfrgelloedd fel manau Croeso Cynnes
6. Peidio a chodi am eitemau a ddifrodir ar ddamwain gan fabanod a phlant bach
7. Gweithredu cynllun benthyc Chromebooks i ddysgwyr wedi ei cofrestru ar gyrsiau Grŵp Llandrillo Menai ac Addysg Oedolion Cymru
8. Gweithredu cynllun cardiau data/SIM trwy'r National Databank
9. Cefnogi pobl sydd yn cael eu heithrio'n ddigidol drwy gynnig mynediad at gyfrifiaduron cyhoeddus, wi-fi am ddim, a chymorth digidol yn y llyfrgell neu gartref.

3.6 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol, yn unol â'r Ddeddf Economaidd-Gymdeithasol?

Mae cyfyngiadau cyllidebol yn golygu na allwn ehangu oriau agor gyda'r nosau a phenwythnosau, ond rydym yn cynnig gwasanaeth cludo llyfrau i'r cartref fel ffordd o liniaru'r effaith hwn.

Mae lefelau staffio isel yn golygu na allwn wneud cymaint o waith ymestyn allan ag y byddem yn ddymuno. Fodd bynnag, rydym yn cydweithio gyda nifer o asiantaethau a sefydliadau er mwyn gwneud y defnydd gorau o adnoddau.

Mae cyfyngiadau gofod yn golygu na allem ddarparu gofod preifat i bobl gysylltu arlein gyda sefydliadau e.e. cymorthfeydd. Fodd bynnag, rydym yn archwilio posibiliadau gyda Chanolfan Cyfraith.

Mae ein staff yn defnyddio gwefan CAB i gynorthwyo pobl a'u hymoliadau ac yn eu cyfeirio ymlaen am gyngor pellach.

Rydym yn archwilio i'r posibilrwydd o ymestyn yr hybiau Petha mewn cydweithrediad gyda'r Rhaglen Economi Adfywio/Economi Gylchol.

4) Dadansoddi'r canlyniadau

4.1 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r uchod? Beth yw'r rheswm am hyn?

Nod y Cynllun Llyfrgell 2023-28 yw bod yn ymatebol i anghenion gwahanol ac amrywiol ein defnyddwyr.

4.2 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r uchod? Beth yw'r rheswm am hyn?

Nid ydym o'r farn fod y Cynllun Llyfrgell am gael effaith negyddol.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	✓
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau a'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	
Dim camau pellach ar hyn o bryd, mae'n gynamserol i benderfynu, neu does dim digon o dystiolaeth	

4.4 Os yn parhau hefo'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Y risg mwyaf amlwg a phosib i'r Cynllun Llyfrgell yw'r gofyn am arbedion a thoriadau yn y blynyddoedd a ddaw.

Rydym wedi adnabod meysydd arbedion/toriadau mewn trefn blaenoriaeth a fydd yn cael yr effaith leiaf posib ar bob Gwynedd.

Os bydd toriadau i'r gronfa lyfrau neu wasanaeth, yna yr effaith mwyaf tebygol yw y bydd mwy o oedi wrth i bobl dderbyn gwasanaeth penodol, e.e. cais am lyfr.

Bydd y defnydd o dechnoleg hunanwasanaeth yn caniatáu i staff roi mwy o sylw at agweddau gwasanaeth o werth, e.e. ateb ymholiadau a chymorth digidol.

Rydym o'r farn na ddylid gwarchod cynnal adeiladau o reidrwydd ar draul darparu gwasanaeth llyfrgell o safon, ac felly ein bwriad yw gwarchod llyfrgelloedd mwy o faint a'r gwasanaeth cludo, gan edrych ar bob cyfle i gyd-leoli, rhannu gofod a datblygu gwasanaethau newydd cynaliadwy.

4.5 Os nad ydych yn gweithredu ymhellach i ddileu neu leihau effeithiau negyddol, esboniwch pam yma.

Dim yn berthnasol.

5) Monitro

5.1 Pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Mae'r Gwasanaeth Llyfrgell yn adrodd yn rheolaidd i'r Cyngor trwy'r broses Herio Perfformiad ac yn defnyddio'r mesuryddion isod:

1. Canran bodlonrwydd
2. Defnydd – nifer benthyciadau ffisegol, nifer benthyciadau digidol, nifer ceisiadau

Ymhellach, cedwir log ymatebion ar gyfer adolygu parhaus.

Disgwylir i'r Cynllun fod yn ddogfen fyw a fydd yn cael ei hadolygu yn flynyddol er mwyn ymateb i flaenoriaethau newydd, rhwystrau neu fgythiadau. Byddwn yn ail-ymweld a'r asesiad effaith ar yr un pryd..

Rydym hefyd yn ceisio gwreiddio diwylliant Ffordd Gwynedd trwy ein gwasanaeth.